NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Olsztynie

LOL.410.014.05.2017
P/17/058

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Olsztynie
ul. Artyleryjska 3e, 10-165 Olsztyn
T +48 89 678 82 00, F +48 89 678 82 30
lol@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-69, 10-950 Olsztyn

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/058 – Opieka zdrowotna nad dziećmi
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie
Kontroler	Edyta Piskorz-Zabujść, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOL/124/2017 z dnia 17 października 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Rodzina Sp. z o.o.[1] ul. Aleja Jana Pawła II 14, 14-200 Iława (dalej: „Spółka”)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Roman Żuralski, Prezes Zarządu Rodzina Sp. z o.o. (dalej: „Prezes”) (dowód: akta kontroli str. 3-10)

II. Ocena kontrolowanej działalności[2]

Ocena ogólna

W badanym okresie[3], zasoby kadrowe, sprzętowe i lokalowe Ośrodka Zdrowia Rodzina (dalej: „Ośrodek”) umożliwiały realizację profilaktycznych świadczeń zdrowotnych dla dzieci i młodzieży w wieku szkolnym. Populacji tej zapewniony został równy dostęp do usług i świadczeń profilaktyczno-leczniczych oraz wymagany zakres świadczeń medycznych.

Na liście aktywnej lekarza POZ Ośrodka zadeklarowano średnio 4.182 dzieci i młodzieży w wieku 6-19 lat, co stanowiło 18,1% ogółu pacjentów. Dzieciom i młodzieży wykonano łącznie 4.378 szczepień ochronnych, z przeprowadzenia których Ośrodek składał Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Iławie wymagane kwartalne sprawozdania. Za okres 2015-2017 (do końca października), złożono łącznie 66 takich sprawozdań. Z liczby tej, 14 sprawozdań (21% ogółu) nie zostało złożonych do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w terminie wymaganym §13 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 18 sierpnia 2011 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych[4] (dalej: „rozporządzenie w sprawie szczepień”), tj. w terminie siedmiu dni po zakończeniu kwartału. Złożone zostały one z opóźnieniem wynoszącym od dwóch do siedmiu dni.

W roku szkolnym 2017/2018 świadczeniami dwóch pielęgniarek szkolnych Ośrodek objął łącznie osiem szkół. Liczba uczniów objętych tą opieką wynosiła 1.274. W szkołach tych, w latach szkolnych 2015/2016 oraz 2016/2017 wykonano testy przesiewowe łącznie 1.019 uczniom, a 1.586 uczniów zostało objętych grupową profilaktyką próchnicy zębów metodą nadzorowanego szczotkowania zębów preparatami fluorkowymi.

Wskazać należy, że wszystkie testy przesiewowe zrealizowane w badanym okresie nie zostały wykonane przez pielęgniarki szkolne Ośrodka w miejscach wskazanych

[1] Rodzina sp. z o.o. jest podmiotem leczniczym, który prowadzi działalność leczniczą poprzez utworzony zakład leczniczy - Ośrodek Zdrowia Rodzina.

[2] Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna albo ocenę opisową.

[3] 2015–2017 (do zakończenia kontroli).

[4] Dz. U. z 2016 r. poz. 849, ze zm.

w umowie z Narodowym Funduszem Zdrowia, tj. w siedzibach Filii Ośrodka w Rudzienicach oraz w Ząbrowie, a w szkołach, tj. w klasach, gabinecie pedagoga, bibliotece.

W jednym przypadku, w okresie od 16 marca 2016 r. do dnia 7 listopada 2017 r., w dokumentacji medycznej osoby, która została zaszczepiona przeciwko błonicy i tężcowi (trzecia dawka przypominająca) 16 marca 2016 r., nie dokonano wpisu dotyczącego wykonania przed tym szczepieniem badania lekarskiego. Niedokonanie tego wpisu było niezgodne z §4 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie rodzajów, zakresu i wzorów dokumentacji medycznej oraz sposobu jej przetwarzania[5] (dalej: „rozporządzenie w sprawie dokumentacji medycznej"), który stanowi m.in., że wpisu w dokumentacji dokonuje się niezwłocznie po udzieleniu świadczenia zdrowotnego.

Podkreślić należy, że Ośrodek, w szkołach objętych opieką pielęgniarek szkolnych, zrealizował z własnej inicjatywy 75 akcji/zadań profilaktyczno-edukacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży szkolnej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Dostępność świadczeń profilaktyczno-leczniczych dla dzieci i młodzieży w wieku szkolnym

Opis stanu faktycznego

1.1. W latach 2015-2017 (do końca czerwca) Ośrodek prowadził działalność leczniczą w rodzaju ambulatoryjne świadczenia zdrowotne w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej, specjalistycznej opieki zdrowotnej oraz rehabilitacji leczniczej. Posiadał aktualny i zgodny ze stanem faktycznym wpis w rejestrze Wojewody Warmińsko-Mazurskiego. W skład Ośrodka wchodziły trzy jednostki organizacyjne, tj. Ośrodek Zdrowia Rodzina w Iławie, Ośrodek Zdrowia Rodzina Filia w Ząbrowie oraz Ośrodek Zdrowia Rodzina Filia w Rudzienicach.

W okresie objętym kontrolą, Spółka realizowała umowy zawarte z Warmińsko-Mazurskim Oddziałem Wojewódzkim NFZ m.in. na udzielanie świadczeń w rodzaju[6]:
- podstawowa opieka zdrowotna, w zakresie: świadczenia lekarza POZ, świadczenia pielęgniarki POZ, świadczenia pielęgniarki szkolnej, świadczenia pielęgniarki szkolnej udzielane w ramach grupowej profilaktyki fluorkowej;
- leczenie stomatologiczne, w zakresie świadczenia ogólnostomatologiczne.

Ośrodek posiadał, zawierający aktualne dane, regulamin organizacyjny, zgodnie z którym:
- świadczenia zdrowotne udzielane są wyłącznie przez personel medyczny, który posiada odpowiednie kwalifikacje do wykonywania świadczeń, potwierdzone dyplomami, uprawnieniami i certyfikatami,
- proces udzielania świadczeń zdrowotnych rozpoczyna się w rejestracji, gdzie pacjenci zgłaszają się w celu umówienia wizyty lub są rejestrowani telefonicznie,
- w rejestracji pacjent zobowiązany jest okazać dowód tożsamości i poddać weryfikacji swoje uprawnienia do świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych,
- w rejestracji pacjent może złożyć oświadczenie o upoważnieniu określonej osoby do wglądu w dokumentację medyczną za życia pacjenta i po jego śmierci,

[5] Dz. U. poz. 2069.

[6] W Ośrodku w:
- Iławie – wykonywane były świadczenia lekarza POZ,
- Filii w Ząbrowie – świadczenia lekarza POZ, pielęgniarki szkolnej oraz ogólnostomatologiczne,
- Filii w Rudzienicach – świadczenia lekarza POZ, pielęgniarki szkolnej, pielęgniarki POZ oraz ogólnostomatologiczne.

o upoważnieniu do odbioru dokumentacji medycznej, o zgodzie na udzielenie świadczeń zdrowotnych,
- w przypadku konieczności wykonania uzupełniającego badania diagnostycznego, konsultacji specjalistycznej lub zabiegu pacjent może otrzymać pisemne skierowanie od lekarza na ww. świadczenia,
- w trakcie udzielania świadczenia zdrowotnego, pacjent ma prawo do uzyskania wszystkich niezbędnych wyjaśnień dotyczących postawionej diagnozy, a także zaproponowanego leczenia,
- w przypadku skierowania pacjenta do diagnostyki medycznej, finansowanej przez lekarza kierującego, lekarz wskazuje placówkę, w której świadczenie ma zostać udzielone. W razie wyboru przez pacjenta innej placówki niż wskazana przez lekarza kierującego, pokrywa on samodzielnie koszt przeprowadzonego badania.

W badanym okresie, Ośrodek nie posiadał akredytacji ani innego certyfikatu jakości. Jak wskazał Prezes, od października 2016 r. Ośrodek bierze udział w projekcie „Wsparcie podmiotów podstawowej opieki zdrowotnej we wdrażaniu standardów jakości i bezpieczeństwa opieki", mającym na celu przygotowanie zakładu leczniczego do przeglądu akredytacyjnego.

(dowód: akta kontroli str. 11-54, 123-149)

1.2. W wyniku przeprowadzonych oględzin gabinetu lekarza POZ, gabinetu pielęgniarki POZ, dwóch gabinetów pielęgniarki szkolnej[7] oraz dwóch gabinetów lekarza stomatologa ustalono, że ww. miejsca spełniały wymogi określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 24 września 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej[8] (dalej: „rozporządzenie z zakresu POZ") oraz rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 6 listopada 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu leczenia stomatologicznego[9] (dalej: „rozporządzenie z zakresu leczenia stomatologicznego"). Spełnione zostały również wymagania informacyjne wynikające z §11 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 września 2015 r. w sprawie ogólnych warunków umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej[10].

(dowód: akta kontroli str. 55-74)

1.3. W okresie objętym kontrolą personel medyczny Ośrodka, udzielający świadczeń zdrowotnych dla dzieci i młodzieży w wieku szkolnym, posiadał wymagane kwalifikacje, określone w rozporządzeniu z zakresu POZ, rozporządzeniu z zakresu leczenia stomatologicznego oraz art. 5 ust. 25 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych[11]. Personel ten, wskazany był również w harmonogramach, stanowiących załączniki do umów z Narodowym Funduszem Zdrowia.

Pielęgniarki szkolne, zgodnie ze *Standardami w profilaktycznej opiece zdrowotnej nad uczniami sprawowanej przez pielęgniarkę lub higienistkę szkolną i lekarza podstawowej opieki zdrowotnej* Instytutu Matki i Dziecka posiadały m.in. ukończony specjalistyczny kurs w zakresie prowadzenia szczepień ochronnych oraz ukończone kursy doskonalące i specjalistyczne o tematyce związanej z profilaktyczną opieką zdrowotną nad uczniami, a także uczestniczyły w czasie wykonywania pracy w co najmniej jednym kursie w okresie 3 lat.

---

[7] Gabinety pielęgniarki szkolnej znajdowały się na terenie Filii w Rudzienicach oraz w Ząbrowie.

[8] Dz. U. z 2016 r. poz. 86, ze zm.

[9] Dz. U. z 2017 r. poz. 193.

[10] Dz. U. z 2016 r. poz. 1146, ze zm.

[11] Dz. U. z 2016 r. poz. 1793, ze zm.

Żaden z 20 lekarzy realizujących świadczenia POZ, udzielających profilaktycznych świadczeń zdrowotnych dla dzieci i młodzieży w wieku szkolnym, nie uczestniczył w szkoleniach podnoszących kwalifikacje zawodowe z zakresu sprawowania profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami, a tylko pięciu posiadało ukończone szkolenie w zakresie realizacji szczepień ochronnych. Szkolenia te zrealizowane zostały w okresie 1999 r. – 2003 r., mimo że zgodnie ze ww. standardami Instytutu Matki i Dziecka, wskazane jest, aby lekarz sprawujący profilaktyczną opiekę zdrowotną nad uczniami posiadał ukończone kursy doskonalące i specjalistyczne o tematyce związanej z profilaktyczną opieką zdrowotną nad dziećmi i młodzieżą (co najmniej jeden kurs w okresie 3 lat), w tym w zakresie realizacji szczepień ochronnych.

Jak wyjaśnił Prezes, lekarze Ośrodka, stosownie do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 6 października 2004 r. w sprawie sposobów dopełnienia obowiązku doskonalenia zawodowego lekarzy i lekarzy dentystów, realizują powyższy obowiązek biorąc udział w obowiązkowych kursach i szkoleniach medycznych. Wybór uczestnictwa w kursach i szkoleniach, które są jedynie wskazane – zalecane, leży w gestii lekarzy jako osób wykonujących wolny zawód.

(dowód: akta kontroli str. 75-77, 123-149, 210-358)

1.4. Na podstawie analizy grafików, umów cywilnoprawnych oraz rozliczeń świadczenia usług pracy z sześciu wybranych miesięcy lekarzy POZ, lekarzy stomatologów oraz pielęgniarek szkolnych Ośrodka ustalono, że zapewniona została dostępność świadczeń profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w wieku szkolnym. Godziny przyjęć poradni/gabinetów lekarza POZ, lekarza stomatologa oraz pielęgniarki szkolnej Ośrodka, były zgodne z załącznikami do umów z Narodowym Funduszem Zdrowia (harmonogram – zasoby). Punkt szczepień w Iławie dostępny był co najmniej raz w tygodniu także po godzinie 15.00[12], tj. zgodnie z warunkami określonymi w części I ust. 1 pkt. 5 załącznika nr 1 do rozporządzenia z zakresu POZ.

(dowód: akta kontroli str. 78-103)

1.5. W sześciu wybranych miesiącach badanego okresu, średnio zadeklarowano na liście aktywnej lekarza POZ Ośrodka 4.182 dzieci i młodzieży w wieku 6-19 lat, co stanowiło 18,1% ogółu pacjentów.

(dowód: akta kontroli str. 104)

1.6. W roku szkolnym 2015/2016, spośród 1.578 dzieci i młodzieży w wieku szkolnym (do 19 roku życia) podlegających badaniu bilansowemu, 1.045 zostało poddanych temu badaniu. I tak, bilans w:

- okresie obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego został wykonany u 194 uczniów spośród 324 wszystkich podlegających badaniu, co stanowiło 59,9%;
- klasie III szkoły podstawowej – u 255 uczniów spośród 298 wszystkich podlegających badaniu (85,6%);
- klasie I gimnazjum został – u 223 uczniów spośród 309 wszystkich podlegających badaniu (72,2%);
- klasie I szkoły ponadgimnazjalnej – u 202 uczniów spośród 309 wszystkich podlegających badaniu (65,4%);
- ostatniej klasie szkoły ponadgimnazjalnej – u 171 uczniów spośród 338 wszystkich podlegających badaniu (50,6%).

[12] Punkt szczepień w Iławie czynny był w poniedziałki w godzinach 11-18, zaś od wtorku do piątku w godzinach 8-15, w Fili w Rudzienicach: w środy w godzinach 14-15, zaś w Filii w Ząbrowie: w czwartek w godzinach 11-15.

W roku szkolnym 2016/2017, spośród 1.445 dzieci i młodzieży w wieku szkolnym podlegających badaniu bilansowemu, 952 zostało poddanych temu badaniu. I tak, bilans w:

- okresie obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego został wykonany u 167 uczniów spośród 284 wszystkich podlegających badaniu, co stanowiło 58,8%;
- klasie III szkoły podstawowej – u wszystkich 276 uczniów podlegających badaniu,
- klasie I gimnazjum – u 167 uczniów spośród 283 wszystkich podlegających badaniu (59,0%);
- klasie I szkoły ponadgimnazjalnej – u 196 uczniów spośród 286 wszystkich podlegających badaniu (68,5%);
- ostatniej klasie szkoły ponadgimnazjalnej – u 146 uczniów spośród 316 wszystkich podlegających badaniu (46,2%).

Jak wyjaśnił Prezes, różnice dotyczące liczby wykonanych bilansów w stosunku do ogólnej liczby uczniów podlegających badaniu wynikają m.in. z tego, że brakujące bilanse były wykonane w innym okresie. Ponadto, system sprawozdawczości użytkowany w Ośrodku nie jest w stanie wyodrębnić wszystkich wykonanych bilansów, z powodu np. nie zaznaczenia przez lekarza wykonującego badanie bilansowe aksjomatu do statystyki (wykonany jako bilans).

Na podstawie analizy wykonanych wszystkich badań bilansowych u 50 wybranych osób z rocznika 1998, ustalono m.in. że:

- wszystkie wymagane badania bilansowe zostały wykonane u pięciu osób (10,0%). Spośród pozostałych 45 osób:
  - u 25 nie wykonano jednego badania bilansowego (w tym w 22 przypadkach – bilansu w ostatniej klasie szkoły ponadgimnazjalnej, w jednym – bilansu w okresie rocznego obowiązkowego przygotowania przedszkolnego, w jednym – w klasie III szkoły podstawowej oraz w jednym – w I klasie gimnazjum),
  - u 10 nie wykonano dwóch badań bilansowych (w tym w trzech przypadkach – bilansów w okresie rocznego obowiązkowego przygotowania przedszkolnego oraz w ostatniej klasie szkoły ponadgimnazjalnej, w trzech – bilansów w klasie III szkoły podstawowej oraz w ostatniej klasie szkoły ponadgimnazjalnej, w dwóch – bilansów w klasie I gimnazjum oraz w ostatniej klasie szkoły ponadgimnazjalnej oraz w dwóch – bilansów w klasie I szkoły ponadgimnazjalnej oraz w ostatniej klasie szkoły ponadgimnazjalnej),
  - u sześciu nie wykonano trzech badań bilansowych (w tym w jednym przypadku bilansów w okresie rocznego obowiązkowego przygotowania przedszkolnego, w klasie I gimnazjum oraz w ostatniej klasie szkoły ponadgimnazjalnej, w dwóch – bilansów w klasie I gimnazjum, klasie I szkoły ponadgimnazjalnej oraz w ostatniej klasie szkoły ponadgimnazjalnej, w trzech – bilansów w klasie III szkoły podstawowej, klasie I szkoły ponadgimnazjalnej oraz w ostatniej klasie szkoły ponadgimnazjalnej),
  - u trzech nie wykonano czterech badań bilansowych (w tym w jednym przypadku bilansów w okresie rocznego obowiązkowego przygotowania przedszkolnego, w klasie III szkoły podstawowej, w klasie I gimnazjum oraz w klasie I szkoły ponadgimnazjalnej, w dwóch – bilansów w klasie III szkoły podstawowej, w klasie I gimnazjum, w klasie I szkoły ponadgimnazjalnej oraz w ostatniej klasie szkoły ponadgimnazjalnej),
  - u jednej osoby nie wykonano żadnego z pięciu badań bilansowych.

  Jak wyjaśnił Prezes, brak wykonania badań bilansowych:

– w ostatniej klasie szkoły ponadgimnazjalnej wynika z tego, że dorośli uczniowie sporadycznie zgłaszają się na wykonanie tego bilansu, a jest to samodzielna decyzja osoby dorosłej. Dodał również, że istnieje możliwość, iż osoby te do ukończenia 19 roku życia zgłoszą się jeszcze na te badania.
– w okresie rocznego obowiązkowego przygotowania przedszkolnego wynika z tego, że prawdopodobnie rodzice z dzieckiem zgłosili się na te badania do gabinetów prywatnych, bilans ten jest wymagany przy przyjęciu dziecka do szkoły.
– w klasie I gimnazjum i w I klasie szkoły ponadgimnazjalnej wynika z tego, że uczniowie ci są pod opieką pielęgniarek szkolnych innego zakładu leczniczego, Ośrodek zaś nie posiada informacji dlaczego uczniowie ci nie zgłosili się na badania bilansowe.
– w III klasie szkoły podstawowej wynika z tego, że Ośrodek prowadzi Filię w Rudzienicach od czerwca 2008 r., a więc opiekę profilaktyczną nad uczniami sprawował inny zakład leczniczy.

Prezes wyjaśnił również, że w dwóch przypadkach nie wykonano trzech badań bilansowych, a w trzech przypadkach czterech badań z powodu wyjazdu uczniów za granicę, a w jednym przypadku nie wykonano wszystkich pięciu badań bilansowych ponieważ uczeń został wpisany na listę Ośrodka w dniu 12 lipca 2016 r.

- 166 badań bilansowych (na 170 wszystkich przeprowadzonych) zostało wykonanych w terminach zgodnych ze standardami określonymi w załączniku nr 1 część III pkt 8, 9, 10, 11 i 12 rozporządzenia w sprawie świadczeń gwarantowanych – POZ.

  Jak wyjaśnił Prezes, wykonanie trzech badań bilansowych w późniejszych terminach wynikało z faktu, że uczniowie powtarzali wcześniejsze klasy, a w jednym przypadku uczeń był pod opieką pielęgniarki szkolnej innego zakładu leczniczego i Ośrodek nie posiada informacji dlaczego uczeń nie zgłosił się w terminie na badanie.

- Udokumentowano zrealizowanie 79 testów przesiewowych przed wykonaniem wszystkich 170 badań bilansowych.

  Prezes podał, że wynikało to przede wszystkim z tego, że uczniowie, u których nie udokumentowano realizacji tych testów, byli pod opieką pielęgniarki szkolnej innego zakładu leczniczego. Dodał jednak, że każde badanie bilansowe jest przeprowadzone po zapoznaniu się z danymi testu przesiewowego, znajdującymi się w karcie bilansowej, którą uczeń przedkłada lekarzowi. Wskazał, że nie ma obowiązku przepisywania danych z testu przesiewowego do dokumentacji prowadzonej przez lekarza POZ, a po wykonaniu bilansu karta jest oddawana uczniowi.

(dowód: akta kontroli str. 105-149)

1.7. W latach 2015-2017, dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym wykonano łącznie 4.378 szczepień ochronnych (przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi, poliomyelitis, odrze, śwince i różyczce oraz błonicy i tężcowi). I tak, szczepienie przeciwko:

– błonicy, tężcowi i krztuścowi (pierwsza dawka przypominająca) zostało wykonane u 860 osób spośród 865 podlegających obowiązkowi szczepienia, co stanowiło 99,4%,
– poliomyelitis (szczepienie przypominające) zostało wykonane u 860 osób spośród 865 podlegających obowiązkowi szczepienia, co stanowiło 99,4%;
– odrze, śwince i różyczce (szczepienie przypominające) zostało wykonane u wszystkich 915 osób podlegających obowiązkowi szczepienia,

– błonicy i tężcowi (druga dawka przypominająca) zostało wykonane u wszystkich 885 osób podlegających obowiązkowi szczepienia,
– błonicy i tężcowi (trzecia dawka przypominająca) zostało wykonane u 858 osób spośród 859 podlegających obowiązkowi szczepienia, co stanowiło 99,9%.

Jak wyjaśnił Prezes:

– niezrealizowanie pięciu szczepień przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi (pierwsza dawka przypominająca) oraz pięciu przeciwko poliomyelitis (szczepienie przypominające) wynikało z niewyrażenia zgody przez rodziców dzieci na ich wykonanie. Pacjenci ci zostali zgłoszeni przez Ośrodek do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego jako uchylający się od szczepień.
– niewykonanie szczepienia przeciwko błonicy i tężcowi (trzecia dawka przypominająca) wynikało z tego, że w czasie kiedy przypadał termin szczepienia, pacjentka była w ciąży, po urodzeniu dziecka długo karmiła piersią i nie wyrażała w tym czasie zgody na szczepienie. W tym czasie osiągnęła wiek powyżej 19 lat. Prezes wskazał, że po ukończeniu 19 roku życia nie obowiązuje kalendarz szczepień.

Na podstawie analizy wykonanych ww. pięciu szczepień ochronnych u 50 wybranych osób z rocznika 1998, ustalono m.in., że:

- W odniesieniu do 45 osób (90,0%) wykonano wszystkie ww. szczepienia ochronne. U jednej osoby nie wykonano żadnego ww. szczepienia, natomiast u czterech części szczepień, tj.: u jednej osoby trzech szczepień[13], u dwóch osób - dwóch szczepień[14], a u jednej - jednego szczepienia[15].

  Jak wyjaśnił Prezes osoba, u której nie wykonano żadnego szczepienia ochronnego została wpisana na listę Ośrodka 12 lipca 2016 r., dwie osoby u których nie wykonano dwóch szczepień oraz jedna osoba, u której nie wykonano trzech szczepień, wyjechały za granicę, zaś osoba u której nie wykonano jednego szczepienia ochronnego miała, z powodu częstych zachorowań, wykonane 14 lutego 2013 r. szczepienie przeciwko błonicy i tężcowi (druga dawka przypominająca), a więc trzecia dawka przypominająca mogła zostać podana dopiero po pięciu latach. Planowany termin szczepienia to 14 lutego 2018 r.

- W 17 przypadkach (34,7%) udokumentowano przeprowadzenie kwalifikacyjnych badań lekarskich przed wszystkimi wykonanymi ww. szczepieniami. Spośród pozostałych 32 przypadków:
  – w 19 przypadkach nie udokumentowano przeprowadzenia kwalifikacyjnych badań lekarskich przed dwoma szczepieniami[16] wykonanymi po ukończeniu piątego roku życia dziecka (w każdym przypadku wykonane były tego samego dnia),
  – w jednym przypadku nie udokumentowano przeprowadzenia kwalifikacyjnych badań lekarskich przed jednym szczepieniem (przeciwko odrze, śwince i różyczce – szczepienie przypominające),
  – w 11 przypadkach nie udokumentowano przeprowadzenia kwalifikacyjnych badań lekarskich przed trzema szczepieniami, w tym przeciwko błonicy,

[13] Szczepienia przeciwko: odrze, śwince i różyczce (szczepienie przypominające), błonicy i tężcowi (druga i trzecia dawka przypominająca).

[14] W obydwu przypadkach szczepienia przeciwko błonicy i tężcowi (druga i trzecia dawka przypominająca).

[15] Przeciwko odrze, śwince i różyczce (szczepienie przypominające).

[16] Przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi (pierwsza dawka przypominająca) oraz poliomyelitis (szczepienie przypominające).

tężcowi i krztuścowi (pierwsza dawka przypominająca) oraz poliomyelitis (szczepienie przypominające) oraz przeciwko odrze, śwince i różyczce – szczepienie przypominające,

– w jednym przypadku nie udokumentowano przeprowadzenia kwalifikacyjnych badań lekarskich przed czterema szczepieniami (przed szczepieniami przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi - pierwsza dawka przypominająca, poliomyelitis - szczepienie przypominające, odrze, śwince i różyczce - szczepienie przypominające i błonicy i tężcowi - druga dawka przypominająca).

Jak wyjaśnił Prezes:

– w okresie 2000-2005 r. badanie kwalifikacyjne do szczepienia i wykonanie szczepienia było przeprowadzane w Ośrodku w jednym pomieszczeniu gabinetowym. Lekarz po przeprowadzonym badaniu kwalifikacyjnym ustnie informował pielęgniarkę o dopuszczeniu dziecka do szczepienia, zaś pielęgniarka w obecności lekarza wykonywała szczepienie.
– w czterech przypadkach nieznany jest powód braku odnotowania w dokumentacji medycznej badania kwalifikacyjnego do szczepienia. Dodał jednak, że obowiązującą zasadą w Ośrodku jest wykonywanie szczepienia tylko po przeprowadzeniu badania kwalifikacyjnego.
– w jednym przypadku wpis dotyczący kwalifikacji do szczepień znajduje się w papierowej wersji historii choroby, a historia ta została wydana rodzicom z powodu wyjazdu za granicę.

- W przypadku 19 kwalifikacyjnych badań lekarskich przed szczepieniem (na 172 przeprowadzone), wpisów dotyczących wykonanych badań (data wpisania do kartoteki chorego, prowadzonej elektronicznie) dokonano w terminie od jednego do pięciu dni od daty przeprowadzenia szczepień. I tak:

  – w siedmiu przypadkach szczepienia przeciwko błonicy i tężcowi (druga dawka przypominająca) zostały wykonane 26 maja 2011 r., a wpisy potwierdzające wykonanie kwalifikacyjnego badania lekarskiego przed tymi szczepieniami odnotowane zostały w kartotece chorego 31 maja 2011 r.,
  – w 12 przypadkach szczepienia przeciwko tym samym chorobom zostały wykonane 27 czerwca 2011 r., a wpisy w kartotece chorego odnotowane zostały w dniu 28 czerwca 2011 r..

  Jak wyjaśnił Prezes w ww. 19 przypadkach, z powodu awarii systemu informatycznego, badania kwalifikacyjne do szczepień zostały zaewidencjonowane do systemu przychodni po wykonaniu szczepienia, na podstawie tymczasowej ewidencji papierowej, sporządzonej na okoliczność awarii. Po wprowadzeniu ww. danych do programu komputerowego, dokonano zniszczenia dokumentacji papierowej.

- Wszystkie ww. szczepienia zostały wykonane w gabinetach szczepień Ośrodka, w przypadku szczepień przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi, poliomyelitis, odrze, śwince i różyczce oraz drugiej dawce przypominającej przeciwko błonicy i tężcowi wykonywane one były w obecności rodziców bądź opiekunów, natomiast w przypadku trzeciej dawki przypominającej przeciwko błonicy i tężcowi (wykonywanej po ukończeniu 18 roku życia) częściowo wykonywane one były w obecności rodziców bądź opiekunów, a częściowo bez ich obecności.

- Cała dokumentacja związana z przeprowadzeniem ww. szczepień ochronnych prowadzona była poprawnie.

(dowód: akta kontroli str. 114-154)

Stwierdzone nieprawidłowości

W jednym przypadku, w okresie od 16 marca 2016 r. do dnia 7 listopada 2017 r., w dokumentacji medycznej osoby, która została zaszczepiona przeciwko błonicy i tężcowi (trzecia dawka przypominająca) 16 marca 2016 r., nie dokonano wpisu dotyczącego wykonania przed tym szczepieniem badania lekarskiego. Niedokonanie tego wpisu było niezgodne z §4 ust. 1 rozporządzenia w sprawie dokumentacji medycznej, który stanowi m.in., że wpisu w dokumentacji dokonuje się niezwłocznie po udzieleniu świadczenia zdrowotnego.

Jak wyjaśnił Prezes, uczennica zgłosiła się 9 marca 2016 r. do badania kwalifikacyjnego, co zostało odnotowane w dokumentacji pacjenta. Z niewiadomych przyczyn, nie przystąpiła jednak w tym dniu do szczepienia. Po interwencji ze strony Ośrodka, w dniu 16 marca 2016 r. ponownie poddała się badaniu kwalifikacyjnemu i została zaszczepiona. Nieznany jest jednak powód braku wpisu o ponownym przeprowadzeniu badania kwalifikacyjnego.

(dowód: akta kontroli str. 123-149, 151-154)

Opis stanu faktycznego

Z przeprowadzonych obowiązkowych szczepień ochronnych, Ośrodek składał Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Iławie kwartalne sprawozdania, o których mowa w §13 i §14 rozporządzenia w sprawie szczepień. Za okres 2015-2017 (do końca października), złożono łącznie 66 takich sprawozdań (po 22 sprawozdania z Ośrodka z Iławy, Filii Ośrodka w Rudzienicach oraz w Ząbrowie). Z liczby tej 52 sprawozdania zostały złożone w terminach zgodnych z zapisami §13 i §14 rozporządzenia w sprawie szczepień.

(dowód: akta kontroli str. 155-156)

Stwierdzone nieprawidłowości

W badanym okresie, 14 sprawozdań kwartalnych (21% wszystkich złożonych) z przeprowadzonych obowiązkowych szczepień ochronnych, nie zostało złożonych do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w terminie wymaganym §13 rozporządzenia w sprawie szczepień, tj. w terminie siedmiu dni po zakończeniu kwartału. Złożone zostały one z opóźnieniem wynoszącym od dwóch do siedmiu dni.

Prezes wyjaśnił, że opóźnienie to wynikało z tego, że sprawozdania były wysyłane razem ze sprawozdaniami, które miały być dostarczone w ciągu 14 dni po zakończonym kwartale.

(dowód: akta kontroli str. 155-179)

Opis stanu faktycznego

1.8. W roku szkolnym 2017/2018 Ośrodek objął opieką uczniów z ośmiu szkół (typu I). Świadczenia zdrowotne w tych szkołach udzielały dwie pielęgniarki szkolne. Łączna liczba uczniów objętych tą opieką wynosiła 1.274. I tak:

- cztery szkoły (Szkoła Podstawowa we Frednowych, Samorządowa Szkoła Podstawowa w Gromotach, Samorządowa Szkoła Podstawowa w Rudzienicach oraz Samorządowa Szkoła Podstawowa we Franciszkowie), posiadające łącznie 568 uczniów (w tym dziewięciu z niepełnosprawnością typu A oraz jednego z niepełnosprawnością typu B), objęte zostały opieką jednej pielęgniarki,
- cztery szkoły (Samorządowa Szkoła Podstawowa w Gałdowie, Samorządowa Szkoła Podstawowa w Lasecznie, Samorządowa Szkoła Podstawowa w Ząbrowie oraz Zespół Szkolno-Przedszkolny w Wikielcu), posiadające łącznie 706 uczniów, objęte zostały opieką jednej pielęgniarki.

(dowód: akta kontroli str. 180-185)

1.9. W szkołach objętych opieką pielęgniarek szkolnych Ośrodka, w latach szkolnych 2015/2016 - 2016/2017 testy przesiewowe wykonano łącznie 1.019 dzieciom. I tak, w roku szkolnym:

- 2015/2016 spośród 535 dzieci objętych opieką, 515 (96,3%) miało wykonane testy przesiewowe.

  Prezes wyjaśnił, że 13 dzieci podlegających rocznemu obowiązkowemu przygotowaniu przedszkolnemu nie podjęło współpracy z pielęgniarką wykonującą test przesiewowy, zaś pozostałe siedmioro uczniów nie miało wykonanego testu przesiewowego z powodu absencji w szkole.

  W 166 przypadkach testy przesiewowe dały wyniki dodatnie. W celu potwierdzenia lub wykluczenia zaburzeń ujawnionych w teście, wykonano 15 badań diagnostycznych (skierowano na badania 73 uczniów).

  Jak wskazał Prezes, po analizie testów przesiewowych i wykonaniu badania bilansowego lekarz POZ ocenia i decyduje, które z dodatnich testów przesiewowych wymaga skierowania na badania weryfikujące, lekarz ma prawo do leczenia i obserwacji zaburzeń, wobec których posiada kompetencje. Dodał też, że różnica w liczbie skierowanych uczniów na badania diagnostyczne a wykonanych badań, wynika m.in. z trudności w dostępie do opieki specjalistycznej oraz braku dokumentacji zwrotnej po konsultacji specjalistycznej (często prywatnej).

- 2016/2017 spośród 519 dzieci objętych opieką 504 (97,1%) miało wykonane testy przesiewowe.

  Prezes wyjaśnił, że pięcioro dzieci podlegających rocznemu obowiązkowemu przygotowaniu przedszkolnemu nie podjęło współpracy z pielęgniarką wykonującą test przesiewowy, zaś pozostałe dziesięcioro uczniów nie miało wykonanego testu przesiewowego z powodu absencji w szkole.

  W 120 przypadkach testy przesiewowe dały wyniki dodatnie. W celu potwierdzenia lub wykluczenia zaburzeń ujawnionych w teście, wykonano 17 badań diagnostycznych (skierowano na badania 77 uczniów).

(dowód: akta kontroli str. 157-179, 186-187)

Ustalone nieprawidłowości

Wszystkie testy przesiewowe, zrealizowane w badanym okresie, nie zostały wykonane w miejscach określonych w umowie zawartej z Narodowym Funduszem Zdrowia o udzielanie świadczeń gwarantowanych w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej, tj. w siedzibach Filii Ośrodka w Rudzienicach oraz w Ząbrowie. Testy te wykonano w szkołach, m.in. w klasach, gabinecie pedagoga lub bibliotece. Zgodnie z §12 ust. 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 28 sierpnia 2009 r. w sprawie organizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad dziećmi i młodzieżą, w przypadku braku na terenie szkoły gabinetu profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej, profilaktyczną opiekę zdrowotną sprawują lekarz i pielęgniarka (…) w miejscu określonym w umowie o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej.

Jak wyjaśnił Prezes, testy przesiewowe zostały wykonane w szkołach z powodu uniknięcia ryzyka związanego z przemieszczaniem uczniów ze szkół do gabinetów medycyny szkolnej w ośrodkach zdrowia bez opieki rodziców. Dodał również, że wykonanie tych badań poza szkołą zwiększa absencję uczniów na lekcjach oraz utrudnia możliwość objęcia badaniem wszystkich uczniów. Wskazał również, że udostępnione pomieszczenia do przeprowadzenia badań przesiewowych zapewniały zachowanie intymności osobistej. Wyjaśnił również, że czynności wykonywane podczas badań przesiewowych nie wymagają pomieszczeń o podwyższonych wymogach sanitarnych.

NIK nie podziela opinii, że czynności wykonywane podczas badań przesiewowych nie wymagają pomieszczeń o podwyższonych wymogach sanitarnych. Zawarta umowa z NFZ wymagała udzielania świadczeń pielęgniarki szkolnej

w pomieszczeniach spełniających wymagania określone w rozporządzeniu z zakresu POZ w części III załącznika nr 4. Należy zauważyć, że udzielając świadczeń opieki zdrowotnej Ośrodek był zobowiązany do udzielania ich zgodnie z wymaganiami określonymi w zarządzeniach Prezesa NFZ, które odsyłają do rozporządzenia z zakresu POZ. Warunki lokalowe oraz wyposażenie w sprzęt zostały określone w części III załącznika nr 4 tego rozporządzenia.

(dowód: akta kontroli str. 157-179, 186-187, 210-358)

Opis stanu faktycznego

1.10. W szkołach objętych opieką pielęgniarek szkolnych Ośrodka, w latach szkolnych 2015/2016 oraz 2016/2017, spośród wszystkich 1.623 uczniów podlegających grupowej profilaktyce próchnicy zębów metodą nadzorowanego szczotkowania zębów preparatami fluorkowymi, 1.586 uczniów zostało z niej rozliczonych (97,7%).

Jak wskazał Prezes, powodem niepełnego wykonania profilaktyki fluorkowej była odmowa uczniów w uczestniczeniu w zabiegach fluorkowania ze względu na towarzszące odruchy wymiotne na smak i zapach preparatu.

W wyniku weryfikacji list klasowych wszystkich ww. szkół (62 klasy I-VI podlegające fluoryzacji w roczniku 2015/2016 i 57 klas w roczniku 2016/2017) ustalono, że w każdym przypadku (sześć razy w każdym roku szkolnym, co sześć tygodni) udokumentowane zostało uczestnictwo uczniów w nadzorowanym szczotkowaniu uzębienia środkami fluorkowymi. Ustalono również, że pielęgniarki szkolne na pierwszym zebraniu rodziców w każdym roku szkolnym informowały o celach, zasadach organizacji i terminach szczotkowania, rozdając dodatkowo ulotki zawierające te informacje oraz gromadząc zgody rodziców na uczestnictwo swoich dzieci w grupowej profilaktyce fluorkowej. Pielęgniarki szkolne na początku każdego roku szkolnego rozdawały terminarz fluoryzacji na cały rok szkolny dla każdej z klas.

(dowód: akta kontroli str. 123-149, 188-190)

1.11. Wśród uczniów szkół objętych opieką pielęgniarek szkolnych Ośrodka, w latach 2015-2017 (do końca czerwca) wystąpiły łącznie 133 nagłe urazy i zachorowania, z czego 50 podczas nieobecności pielęgniarki szkolnej. Wszystkie przypadki nagłych urazów i zachorowań odnotowywane były w rejestrach wypadków (oddzielnie prowadzonych przez szkoły oraz pielęgniarki). W rejestrach tych odnotowywano m.in. datę i miejsce wypadku, rodzaj i miejsce uszkodzenia ciała, sposób udzielonej porady doraźnej oraz konieczność wezwania karetki pogotowania bądź powiadomienia rodziców.

(dowód: akta kontroli str. 191)

1.12. W okresie 2015-2017 (do końca czerwca), spośród 3.295 uczniów zadeklarowanych do lekarza POZ[17] 737 uczniów zostało objętych profilaktycznymi świadczeniami stomatologicznymi.

Jak wyjaśnił Prezes, Ośrodek w ramach zawartej z Narodowym Funduszem Zdrowia umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej – leczenie stomatologiczne w zakresie świadczenia ogólnostomatologiczne, realizuje świadczenia dedykowane dla pacjentów w pełnym przedziale wiekowym. Świadczenia udzielane uczniom są tylko częścią wszystkich świadczeń udzielonym pacjentom podczas realizacji tej umowy. Uczniowie w liczbie 737 byli tą grupą pacjentów, która zgłosiła się do poradni stomatologicznej i uzyskała gwarantowane świadczenia stomatologiczne, w tym świadczenia profilaktyczne.

(dowód: akta kontroli str. 123-149, 192)

[17] W Filiach w Ząbrowie i Rudzienicach, gdzie występują poradnie stomatologiczne.

1.13. Wykonywanie zadań z zakresu profilaktyki i edukacji prozdrowotnej, o których mowa w art. 27 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych[18] oraz w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 21 września 2016 r. w sprawie zakresu zadań lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, pielęgniarki podstawowej opieki zdrowotnej i położnej podstawowej opieki zdrowotnej[19] były realizowane przez lekarzy i pielęgniarki w następującej formie:

- Lekarze - podczas wizyt lekarskich na podstawie wywiadu, badań przedmiotowych i badań dodatkowych oceniali ryzyko indywidualnie dla każdego pacjenta w zakresie ryzyka zachorowań na choroby cywilizacyjne, a w szczególności choroby układu ruchu, nadciśnienie, cukrzycę, gruźlicę, chorobę niedokrwienną, otyłość itp. Na podstawie tej oceny przeprowadzali indywidualnie z pacjentami zalecenia dotyczące profilaktyki w/w schorzeń.
- Pielęgniarki - poprzez propagowanie zachowań prozdrowotnych w rozmowach indywidualnych, dostarczanie ulotek, gazetek dostępnych z różnych źródeł, a w szczególności z Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej oraz kontrolę p/glikemii i ciśnienia tętniczego u osób młodych, zdrowych, szczególnie obciążonych ryzykiem zachorowań – obciążenia rodzinne, ludzi otyłych, palących tytoń, nadużywających alkohol, a także instruktaże prawidłowego pomiaru poziomu glukozy i pomiaru ciśnienia.

W badanym okresie, zarząd Spółki został trzykrotnie zaproszony na posiedzenia Komisji Oświaty, kultury, opieki zdrowotnej i spraw społecznych Rady Gminy Iława. Podczas tych spotkań przekazano informacje o bieżącej działalności Ośrodka, tj. m.in. o zakresie świadczeń zdrowotnych udzielanych w ramach umów z Narodowym Funduszem Zdrowia, o liczbie pacjentów zadeklarowanych do lekarza, o ilości wykonywanych świadczeń zdrowotnych, o opiece sprawowanej nad uczniami przez pielęgniarki szkolne oraz o działaniach profilaktycznych, np. o szczepieniach przeciwko grypie.

(dowód: akta kontroli str. 157-179)

1.14. Ośrodek w badanym okresie prowadził działalność edukacyjną w zakresie profilaktycznych świadczeń zdrowotnych dla dzieci i młodzieży w ramach akcji i zadań prowadzonych przez:

- pielęgniarki szkolne w szkołach objętych opieką, tj.:
  - w roku 2015 przeprowadzono 18 akcji/zadań profilaktycznych dotyczących edukacji dzieci i młodzieży łącznie w 12 szkołach na terenie Gminy Iława,
  - w roku 2016 przeprowadzono 32 akcje/zadania profilaktyczne dotyczących edukacji dzieci i młodzieży łącznie w 11 szkołach na terenie Gminy Iława,
  - w roku 2017 (do końca czerwca) przeprowadzono 25 akcji/zadań profilaktycznych dotyczących edukacji dzieci i młodzieży łącznie w 11 szkołach na terenie Gminy Iława.

  Szczegółowy opis akcji i zadań przedstawiony został w pkt 1.15. wystąpienia pokontrolnego.
- lekarzy w gabinetach dzieci zdrowych i chorych podczas porad lekarskich dotyczących, m.in.:
  - edukacji w zakresie obowiązkowych szczepień ochronnych oraz zalecanych – rodzice informowani byli o szczepieniach obowiązkowych i zalecanych

[18] Dz. U. z 2017 r. poz. 1938, ze zm.

[19] Dz. U. z 2016 r., poz. 1567.

(informacja ta dokumentowana jest w dokumentacji medycznej i podpisywana przez pacjenta),
  - harmonogramu prawidłowego żywienia,
  - edukacji dot. higieny snu i otoczenia,
  - profilaktyki wad postawy oraz kontroli stomatologicznej.

- pielęgniarki i położna Ośrodka prowadziły edukacyjne spotkania i akcje profilaktyczne w przychodni wg potrzeb pacjentów. Spotkania skierowane były dla rodziców i ich dzieci (wykonanie odnotowane zostało w rejestrze edukacji zdrowotnej), i tak:
  - w 2017 roku przeprowadzono 54 spotkania, w tym sześć spotkań dotyczących: profilaktyki szczepień ochronnych, zapobiegania wadom postawy, jak uchronić dziecko przed wadami wrodzonymi, żywienia dzieci zdrowych,
  - w 2016 roku przeprowadzono 61 spotkań, w tym sześć spotkań dotyczących: żywienia dzieci zdrowych, szkodliwości hałasu na rozwój dziecka, jak dbać o zdrowie dziecka,
  - w 2015 roku przeprowadzono 68 spotkań, w tym dziesięć spotkań dotyczących: żywienia dzieci zdrowych, szkodliwości hałasu na rozwój dziecka, jak uchronić dziecko przed wadami wrodzonymi, profilaktyki – szczepienia zalecane, biegunka u dzieci, zapobieganie wadom postawy u dzieci.

(dowód: akta kontroli str. 157-179)

1.15. W badanym okresie, Ośrodek nie realizował żadnych programów zdrowotnych finansowanych z własnego budżetu. W szkołach objętych opieką pielęgniarek szkolnych, realizował natomiast profilaktyczne akcje lub zadania, którymi objęto łącznie 11.535 uczniów (2.057 uczniów w 2015 r., 5.551 uczniów w 2016 r. oraz 3.927 uczniów w 2017 r.). Były to np. zadania pn.:

- „Higiena osobista ucznia, higiena otoczenia" – realizowane w latach 2015-2017 dla 245 uczniów – przeprowadzono pogadanki dot. higieny oraz zapobieganiu wszawicy;
- „Nie daj się grypie" – realizowane w latach 2015-2016 dla 176 uczniów – pogadanka dotycząca profilaktyki w czasie dużej zachorowalności na grypę, propagowanie szczepień przeciwko grypie, rozdano ulotki;
- „Moje dziecko idzie do szkoły" – realizowane w latach 2015-2016 dla 119 uczniów – przeprowadzono pogadankę na temat bezpieczeństwa na drodze, bezpiecznego korzystania z komputera oraz omówiono zagrożeniach w trakcie powrotu do domu;
- „Jedz warzywa i owoce 5x dziennie" – realizowane w latach 2015-2017 dla 416 uczniów – pogadanka o potrzebie codziennego spożywania owoców i warzyw. Omówienie wartości odżywczych niektórych owoców i warzyw;
- „Wolność oddechu" – realizowane w latach 2015-2017 dla 350 uczniów – rozmowa z dziećmi na temat profilaktyki astmy oskrzelowej, alergii. Ćwiczono prawidłowość oddychania podczas wykonywania ćwiczeń gimnastycznych;
- „Pierwsza pomoc w nagłych wpadkach" – realizowane w latach 2015-2017 dla 375 uczniów – instruowanie dzieci oraz pokaz udzielania pierwszej pomocy w razie zranień, złamań i utraty przytomności, ćwiczenia w grupach;
- „Profilaktyka wad postawy" – realizowane w latach 2015-2017 dla 236 uczniów – pogadanka na temat prawidłowej postawy ucznia w ławce, o potrzebie ćwiczeń wzmacniających mięśni grzbietu kręgosłupa;

- „Higiena jamy ustnej” – realizowane w latach 2015-2017 dla 125 uczniów – rozmowa z młodzieżą o potrzebie mycia codziennego zębów oraz systematycznej kontroli w poradni stomatologicznej;
- „Higiena wieku dojrzewania” – realizowane w latach 2015-2017 dla 697 uczniów – pogadanka na temat codziennej higieny osobistej, wzmożonej higieny w okresie miesiączki, zmiany bielizny osobistej, porady dotyczące problemów skórnych;
- „Dopalacze – fakty i mity” – realizowane w latach 2015-2017 dla 605 uczniów – dyskusja nt. czym są dopalacze, jaki maja wpływ na organizm ludzki, jakie niosą zagrożenia;
- „Uwaga kleszcze” – realizowane w latach 2016-2017 dla 352 uczniów – pogadanka dot. zagrożeń i powikłań jakie niosą choroby roznoszone przez kleszcze, zapobieganie i leczenie, zorganizowano gazetkę ścienną;
- „Piramida zdrowia” – realizowane w latach 2016-2017 dla 729 uczniów – wraz z uczniami przygotowano gazetkę o zdrowym odżywianiu i zapobieganiu otyłości, zdrowemu odżywianiu i skutkach złego odżywiania i odchudzania;
- „Wpływ alkoholu na organizm dziecka” – realizowane w latach 2016-2017 dla 339 uczniów – pogadanka odnośnie negatywnych skutków spożywania alkoholu, zachodzących zmianach w mózgu i narządach wewnętrznych młodego człowieka;
- „Szczepienia dobrodziejstwem dla dzieci” – realizowane w 2016 r. dla 100 uczniów – akcja promująca szczepienia dzieci, rozdano broszury i ulotki;
- „Profilaktyka próchnicy zębów” – realizowane w 2016 r. dla 163 uczniów – pogadanka dot. higieny jamy ustnej, kontroli stomatologicznej – profilaktyka i leczenie;
- „Stop agresji” – realizowane w 2016 r. dla 209 uczniów – rozmowy grupowe i indywidualne na temat rodzajów przemocy i zapobiegania negatywnym skutkom. Informacja odnośnie grup wsparcia;
- „Europejski tydzień szczepień” – realizowane w 2017 r. dla 608 uczniów – przeprowadzono w szkołach rozmowy indywidualne na temat szczepień zalecanych. Rozwieszono plakaty.

(dowód: akta kontroli str. 123-149, 193-206)

1.16. W badanym okresie, w szkołach objętych opieką pielęgniarek szkolnych Ośrodka, nie było pomieszczeń, które spełniałyby warunki do zarejestrowania w nich gabinetów medycyny szkolnej. Pielęgniarki szkolne, wykonywały część swoich obowiązków w pomieszczeniach czasowo udostępnionych przez dyrektorów w poszczególnych szkołach.

Ośrodek, w badanym okresie, współpracował ze szkołami objętymi opieką swoich pielęgniarek szkolnych, na podstawie podpisanych przez dyrektorów szkół i świadczeniodawcę załącznika nr 5 do umowy o udzielanie świadczeń gwarantowanych w rodzaju podstawowej opieki zdrowotnej. Załącznik ten, czyli „informacja o liczbie uczniów objętych przez świadczeniodawcę opieką pielęgniarki szkolnej” zawierał dane dot. nazwy szkoły, ogólnej liczby uczniów, liczby uczniów w podziale na typ klas i rodzaj niepełnosprawności oraz liczbę uczniów podlegających fluoryzacji.

(dowód: akta kontroli str. 106-110, 123-149, 207-209)

1.17. W badanym okresie, Ośrodek miał zawarte z Narodowym Funduszem Zdrowia dwie umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej, tj.:

- umowa w rodzaju podstawowa opieka zdrowotna zawarta 31 grudnia 2012 r. Przedmiotem tej umowy było udzielanie świadczeń w zakresie lekarza POZ, pielęgniarki POZ, położnej POZ oraz pielęgniarki szkolnej. Zawarto do niej 12 aneksów, które dotyczyły m.in. w czterech przypadkach zmiany harmonogramu (zasobów), a w trzech przedłużenia trwania umowy. W umowie wskazano dwóch podwykonawców: Powiatowy Szpital im. Wł. Biegańskiego w Iławie - badania diagnostyczne oraz Diagnostyka sp. z o.o. z Krakowa - badania laboratoryjne;
- umowa w rodzaju leczenie stomatologiczne zawarta 28 listopada 2014 r. Przedmiotem tej umowy było udzielanie świadczeń ogólnostomatologicznych. Zawarto do niej 14 aneksów, które dotyczyły w sześciu przypadkach zmiany harmonogramu (zasobów), a w czterech przedłużenia trwania umowy. W umowie wskazano dwóch podwykonawców, w tym ww. Powiatowy Szpital w Iławie - badania diagnostyczne.

Przychody uzyskane z Narodowego Funduszu Zdrowia, w okresie 2015-2017 (do końca czerwca), wynikające z udzielania świadczeń:

- lekarza POZ dla dzieci i młodzieży w wieku szkolnym (7-19 lat) wyniosły łącznie 1.664,3 tys. zł, z czego 659,6 tys. zł w 2015 r., 668,2 tys. zł w 2016 r. oraz 336,5 tys. zł w 2017 r. (do końca czerwca),
- pielęgniarki szkolnej wyniosły łącznie 181,2 tys. zł, z czego 64,0 tys. zł w 2015 r., 75,0 tys. zł w 2016 r. oraz 42,2 tys. zł w 2017 r. (do końca czerwca),
- pielęgniarki szkolnej udzielane w ramach grupowej profilaktyki fluorkowej wyniosły łącznie 11,2 tys. zł, z czego 4,6 tys. zł w 2015 r., 4,5 tys. zł w 2016 r. oraz 2,1 tys. zł w 2017 r. (do końca czerwca),
- lekarza stomatologa dla dzieci i młodzieży w wieku szkolnym (6-19 lat) wyniosły łącznie 35,8 tys. zł, z czego 19,0 tys. zł w 2015 r., 11,6 tys. zł w 2016 r. oraz 5,3 tys. zł w 2017 r. (do końca czerwca).

Koszty w zakresie świadczeń pielęgniarki szkolnej[20] wyniosły łącznie 264,9 tys. zł, z czego w 97,3 tys. zł w 2015 r., 108,7 tys. zł w 2016 r. oraz 58,9 tys. zł w 2017 r. (do końca czerwca).

(dowód: akta kontroli str. 210-359)

1.18. W badanym okresie nie nałożono na Ośrodek żadnych kar umownych, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 8 września 2015 r. w sprawie ogólnych warunków umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej[21].

(dowód: akta kontroli str. 360)

1.19. W okresie 2015-2017 (do końca października) Ośrodek został poddany łącznie 13 kontrolom, z czego dziesięć przeprowadził Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Iławie, dwie Warmińsko-Mazurski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia w Olsztynie oraz jedną Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Olsztynie. Podczas jednej kontroli stwierdzono nieprawidłowości. Dotyczyły one zniszczonej, trudnej do mycia i dezynfekcji tapicerki foteli, kozetek i krzeseł w Filii Ośrodka w Ząbrowie. Ośrodek wypełnił w terminie nakaz dotyczący wymiany stanu pokryć tapicerskich mebli.

(dowód: akta kontroli str. 361-362)

[20] Są to koszty wynagrodzenia dwóch pielęgniarek szkolnych Ośrodka.

[21] Dz. U. z 2016 r. poz. 1146, ze zm.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli[22], wnosi o:

1. Wywiązywanie się z obowiązku udzielania świadczeń profilaktycznej opieki zdrowotnej dla uczniów w miejscach wskazanych w umowie z Narodowym Funduszem Zdrowia, tj. spełniających wymagania określone w rozporządzeniu z zakresu POZ lub podjęcie działań umożliwiających realizację świadczenia tych usług w szkołach.
2. Terminowe składanie kwartalnych sprawozdań z przeprowadzonych obowiązkowych szczepień ochronnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Olsztynie.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Olsztyn, dnia 30 listopada 2017 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Olsztynie

Kontroler	Dyrektor
Edyta Piskorz-Zabujść	Andrzej Zyśk
starszy inspektor kontroli państwowej	
.....	.....
podpis	*podpis*

[22] Dz. U. z 2017 r. poz. 524.